

1

BENESTAR ECONÒMIC I DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA

RESUM

En aquest apartat s'analitza el nivell de benestar econòmic de les llars balears l'any 2006. Els resultats plantegen una major capacitat adquisitiva mitjana de les llars balears enfront del conjunt espanyol, amb uns ingressos per adult superiors als de les llars espanyoles, si bé amb una distribució d'aquests menys igualitària. Concretament, els ingressos mitjans es troben un 13,5% per sobre de la mitjana espanyola i situen les llars balears en un bloc de regions, juntament amb Navarra, Madrid, Catalunya i País Basc, clarament distanciat de la resta. Afegida a la seva major capacitat econòmica, les microdades de l'ECV mostren que un percentatge més elevat de llars balears (el 75,9% enfront del 70,2% de les llars espanyoles) es troben en disposició d'estalviar per satisfer despeses imprevistes.

Quant a la distribució de rendes, els indicadors de desigualtat assenyalen una distribució en el cas balear menys igualitària que la del conjunt espanyol, amb valors de l'índex de Gini del 0,3325 i el 0,3312 respectivament. Això no obstant, la utilització d'indicadors amb paràmetres més sensibles a l'aversiò a la desigualtat, com ara el d'Atkinson,⁽²⁾ suggereixen una millor distribució de la renda a les Balears.

Pel que fa a la resta d'indicadors de benestar material, les dades de l'ECV plantegen importants desigualtats en el nivell educatiu dels individus d'entre 16 i 30 anys que són paral·leles a les diferències en el poder adquisitiu determinat pels ingressos dels seus pares. En el cas de les condicions de l'habitatge, també s'observen diferències significatives. Això no obstant, si la segmentació de les llars es fa per mitjà del règim de tinença de l'habitatge principal, sí que es detecten unes condicions de l'habitatge clarament pitjors en el cas de les llars en règim de lloguer.

Quant als indicadors de pobresa, en línia amb els resultats de desigualtat esmentats, es detecta un percentatge més elevat a les Balears de llars en risc de pobresa. Així, la taxa de risc a pobresa de les Balears se situa en el 19,1%, quan aquesta és del 17,0% en el conjunt espanyol. En canvi, la taxa de risc de pobresa extrema a les Balears és inferior a l'espanyola (5,3% i 5,6% respectivament).

1.1.

INTRODUCCIÓ

Des de la Memòria del CES de l'any 2002 s'analitzen els trets bàsics del benestar econòmic a les Illes Balears mitjançant l'estudi de les microdades de diferents bases de dades elaborades per l'INE; fins a la Memòria del 2006, amb les dades de l'enquesta contínua de pressupostos familiars, i d'ençà la Memòria del 2007, amb les de l'enquesta de condicions de vida.

La Memòria del 2008 pretén consolidar la línia d'anàlisi encetada en la memòria anterior. En efecte, la Memòria del 2007 va suposar una ruptura respecte a anteriors memòries en el sentit que els tòpics d'anàlisi del concepte de benestar econòmic foren ampliat més enllà dels recursos econòmics mateixos, i se n'hi varen incloure d'altres que hi estaven estretament relacionats, com ara l'estat de salut dels individus, el nivell educatiu i les condicions de l'habitatge.² Al capdavant, la proposta metodològica pretenia presentar els vincles entre aquestes diferents dimensions del benestar. En la mesura que hi hagi una correlació entre totes aquestes variables, la detecció de diferències entre les llars

2. Vegeu: Eurostat. «Income, Poverty and Social Exclusion», Brussel·les, 2000.

havia de mostrar nous camps potencials d'actuació pública de caire transversal per apaivagar les diferències entre les llars; en aquest sentit, la Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears, n'és una mostra. Així, aquesta memòria suposa una consolidació d'aquesta línia més àmplia, de tal manera que la principal aportació d'enguany és la d'estendre la dimensió temporal fins a l'any 2006, que és el darrer any en què hi ha disponible l'enquesta de condicions de vida (ECV). A l'igual que en memòries anteriors, els valors obtinguts per a les Balears es comparen amb els de la resta de comunitats autònomes de l'Estat espanyol.

Com ja s'ha comentat abans, la base de dades utilitzada és l'enquesta de condicions de vida que elabora l'INE. L'ECV és la continuació de l'enquesta panel de llars de la Unió Europea, que ja estava dissenyada per oferir informació sobre condicions de vida i exclusió social.³ A diferència del panel de llars, emperò, l'ECV ofereix informació detallada per comunitats autònomes de manera estable en el temps. En aquesta memòria s'han utilitzat les microdades de l'ECV de l'any 2007. Val a dir que la informació d'ingressos de l'ECV es refereix sempre a l'any anterior, raó per la qual a la resta del document ens referirem a l'any 2006.

Quant a la metodologia, aquesta és la mateixa que s'ha adoptada en memòries anteriors. Així, i per comparació a altres treballs que utilitzen la mateixa enquesta,

cal tenir en compte que prèviament es varen aplicar alguns filtres a les microdades. Així, s'eliminaren les llars sense informació d'ingressos, i de la resta s'eliminaren l'1% de llars amb més i manco recursos de cada comunitat autònoma, que són les que tenen una alta probabilitat de correspondre a errades de resposta i que podrien distorsionar els resultats. Posteriorment, la informació d'ingressos de la mostra de llars s'ha homogeneïtzat dividint aquests pel nombre de membres de 16 anys o més (*i. e.*, adults), que són els susceptibles de generar recursos econòmics. Així, d'ara endavant el concepte d'ingressos d'una llar s'utilitzarà com a sinònim dels ingressos totals per adult. D'altra banda, cal esmentar que en tots els càlculs s'ha previst el pes poblacional de cada llar.

La resta de l'apartat sobre el benestar econòmic dels ciutadans balears s'ha estructurat de la següent manera. A l'apartat 1.2 es compara el nivell d'ingressos mitjans de les llars de les diferents comunitats autònomes, així com la seva distribució relativa. A l'apartat 1.3 es mostra el nivell de desigualtat entre les llars balears utilitzant els indicadors de l'estat de salut, el nivell d'educació i les condicions de l'habitatge, tot segmentant la mostra de llars segons els quartils de renda o el règim de propietat de l'habitatge principal en què viuen. Finalment, a l'apartat 1.4 es dedica a l'anàlisi de la pobresa relativa.⁴

3. Per a una exposició sintètica de l'ECV, vegeu: <http://www.ine.es/prensa/np526.pdf>, pàg. 9-11.

4. En l'elecció dels indicadors de desigualtat de rendes i de pobresa s'ha seguit l'informe de síntesi del 2002 de la Comissió Europea.

**QUADRE III-1. INGRESSOS MITJANS PER ADULT I INDICADORS
DE DESIGUALTAT DE RENDES PER CA. (2008)**

	Ingressos mitjans per adult (1)	Percentatge de llars amb capacitat per fer front a despeses imprevistes (2)	Percentatge de llars amb alguna dificultat per arribar a final de mes (3)	Indicadors de desigualtat de rendes			
				Gini (4)	P90/P10 (5)	Atkinson (0.5) (6)	Atkinson (2) (7)
Navarra	133,7	85,50%	33,7	0,3069	3,59	0,079	0,879
Madrid	127,0	75,10%	50,7	0,3514	4,92	0,1	0,38
País Basc	116,9	80,70%	47,7	0,3124	4,47	0,081	0,894
Catalunya	116,8	71,50%	56,5	0,3211	4,32	0,083	0,744
Illes Balears	113,5	75,90%	50,6	0,3325	4,47	0,09	0,356
Múrcia	111,1	62,70%	62,4	0,2897	3,8	0,07	0,376
Aragó	106,5	87,20%	33,2	0,3055	4,15	0,079	0,861
Astúries	102,8	78,30%	43,1	0,2903	3,58	0,067	0,251
La Rioja	100,8	77,60%	39,2	0,3181	4,26	0,084	0,37
Cantàbria	100,1	82,80%	49,6	0,3016	3,91	0,073	0,268
Espanya	100,0	70,20%	56,6	0,3312	4,6	0,09	0,671
País Valencià	99,9	71,90%	58,0	0,3066	3,95	0,077	0,362
Castella i Lleó	90,3	75,80%	47,6	0,3249	4,53	0,086	0,367
Galícia	87,3	71,70%	61,1	0,3103	3,85	0,081	0,321
Illes Canàries	84,7	44,90%	77,6	0,3361	4,46	0,094	0,884
Andalusia	84,2	54,50%	66,5	0,3201	4,29	0,084	0,429
Castella-la Manxa	81,7	69,60%	61,2	0,3182	4,55	0,08	0,292
Extremadura	74,2	67,70%	63,2	0,3338	4,11	0,095	0,414

Font: Elaboració pròpia.

1.2.

EL NIVELL I LA DISTRIBUCIÓ DE RENDES

En el quadre III-1 es mostren alguns indicadors sintètics tant de la situació central dels ingressos de les llars com de la distribució d'aquests. El primer indicador de benestar econòmic fa referència al nivell mitjà d'ingressos per adult (vegeu la columna 1 del quadre III-1). Els valors

obtinguts estan en línia amb els d'altres fonts estadístiques (vegeu les diferents memòries d'ençà el 2002), ja que consideren que les llars balears tenen uns ingressos mitjans força per sobre de la mitjana espanyola. En concret, els ingressos de l'any 2006 són un 13,5% superiors als del conjunt espanyol, que prenen un valor 100 de referència. Val a dir que les llars Balears se situen en un bloc de territoris, juntament amb Madrid, Navarra, Catalunya, el País Basc i Múrcia, amb ingressos

QUADRE III-2. DISTRIBUCIÓ PER QUANTILS I PERCENTIL CINQUÈ DELS INGRESSOS A LES BALEARS I ESPANYA

	Percentil cinquè (P5)	Quartil 1	Quartil 2	Quartil 3	Quartil 4	Total
Illes Balears	0,97	10,1	17,2	25,34	47,36	100
Espanya	0,98	10,07	17,32	25,43	47,18	100

Nota: Cada quartil representa un 25% de les llars, el quartil 1 (4) correspon a les llars amb manco (més) recursos. P5 correspon al 5% de les llars amb menys recursos.

Font: Elaboració pròpia.

clarament destacats respecte a la resta de regions. A banda de la capacitat adquisitiva mitjana, l'ECV ofereix informació per conèixer si aquesta, una vegada establertes les decisions de despesa, es tradueix en una capacitat folgada per poder estalviar i afrontar incerteses. Així, a les columnes (2) i (3) es mostren els percentatges de llars amb capacitat per fer pagaments imprevistos i de llars que arriben amb com a mínim alguna dificultat a final de mes. En ambdós casos, i en concordança amb els valors d'ingressos superiors a la mitjana espanyola, les Balears tenen un percentatge més alt de llars amb capacitat per satisfer despeses imprevistes (el 75,9% enfront del 70,2% del conjunt espanyol) i un menor percentatge de llars amb dificultats per arribar a final de mes (el 50,6% enfront del 56,6% del conjunt espanyol).

Una vegada comprovat que el nivell d'ingressos mitjans de les llars balears és superior al de totes les llars espanyoles, l'anàlisi del benestar econòmic requereix comparar la distribució dels ingressos. En coherència amb anteriors memòries, l'in-

dicador de referència per analitzar la desigualtat relativa de recursos és l'índex de Gini⁵ (vegeu la columna 4 del quadre III-1). Al contrari que en els anys anteriors, l'índex de Gini de les llars balears amb la mostra de l'ECV de l'any 2008 pren un valor de 0,3325, que és superior al que s'obté per al conjunt espanyol (0,3312), la qual cosa indica, per tant, una major desigualtat entre les llars balears de l'ECV que no pas entre el total de llars espanyoles. De fet, la comparació del valor balear amb els de la resta de comunitats autònomes indica que el cas balear se situa entre els d'una major desigualtat d'ingressos, i la Comunitat de Madrid es troba en el cas extrem, amb el valor més gran (0,3514). Per analitzar la sensibilitat dels resultats de l'ECV a la imposició de diferents pesos a l'acumulació d'ingressos per als segments de població amb més i manco recursos, les columnes 5 a 7 del quadre III-1 presenten els valors per a altres indicadors de desigualtat: la divisió entre els ingressos dels percentils 90 i 10 (P90/P10) i els índexs d'Atkinson (0,5 i 2), en què els valors entre parèntesis es refereixen al paràmetre d'aversion a la desigualtat, de tal

5. L'índex de Gini pren valors entre zero i la unitat. El valor zero correspondria a una distribució perfectament igualitària. És a dir que, per exemple, el 10% de població amb manco recursos tingués un 10% dels ingressos. El valor unitari ens indicaria que tots els recursos estarien en possessió d'una sola llar: la més rica. D'aquesta manera, com més baix és l'índex menor és la desigualtat relativa i a la inversa.

manera que com més gran és el paràmetre més es penalitzen les situacions extremes en les dues cues de la distribució. En tots els casos, com més (menys) gran és el valor dels indicadors, més desigual (igual) és la distribució dels ingressos. Els valors dels tres indicadors matisen la major desigualtat dels ingressos de la mostra de llars balears per comparació a la mitjana nacional obtinguda amb l'índex de Gini. En aquest sentit, és força significatiu el menor valor de l'Atkinson (2) a les Balears, que indica que la distribució en la cua baixa és més igualitària que en el cas espanyol. (Vegeu el quadre III-2.)

1.3.

LA RELACIÓ ENTRE LES DESIGUALTATS DE RENDA, LES CONDICIONS DE L'HABITATGE, L'ESTAT DE SALUT I EL NIVELL EDUCATIU

Com s'ha esmentat a l'apartat introductori, hi ha consens en la literatura sobre desigualtat respecte del fet que limitar l'anàlisi del benestar material a la variable d'ingressos suposa una simplificació. Així, a tall d'exemple, en les seves recomanacions sobre la pobresa i l'exclusió social, la Comissió Europea⁶ planteja la necessitat de combinar informació d'ingressos amb

una bateria àmplia d'altres indicadors, entre els quals hi ha les condicions de l'habitatge i l'estat de salut. En el cas de la salut, hi ha força treballs que palesen una estreta relació causal entre ingressos i salut en ambdós sentits.⁷ Pel que fa a l'habitatge, atès que en la majoria de casos aquests es financen amb hipoteques, les llars subjectes a restriccions de crèdit només podrien optar a habitatges en pitjors condicions de les que la seva renda a mitjà termini els hauria de permetre. Finalment, hi ha la qüestió de si les diferències de rendes en el present poden generar més diferències en el futur. Sobre això, la comparació de les desigualtats en el nivell educatiu dels pares i els fills permet oferir pistes de la desigualtat de rendes des d'una perspectiva intergeneracional. Així doncs, en aquest apartat es mostren les desigualtats en les variables de les condicions de l'habitatge, l'estat de salut i el nivell educatiu. Amb l'objectiu de poder copsar la relació entre aquestes variables i la desigualtat en termes d'ingressos, les primeres s'estudiaran segmentant la població segons el seu nivell d'ingressos.

Pel que fa a la informació sobre l'habitatge, en el quadre III-3 es mostra la diferència en el règim de tinença de l'habitatge principal (lloguer/propietat) quan les llars se segmenten per quartils de renda.⁸ Dos elements són destacables d'a-

6. Vegeu: Eurostat. «Income, Poverty and Social Exclusion», Brussel·les, 2000.

7. Vegeu: Deaton, A. «Health, Inequality, and Economic Development». *Journal of Economic Literature*, 41 (1), 2003, pàg. 113-158.

8. La teoria econòmica planteja que, sense restriccions financeres ni distorsions en el mercat de l'habitatge per polítiques públiques que afavoreixin la propietat o el lloguer, els individus haurien d'estar indiferents entre les dues opcions.

QUADRE III-3. PERCENTATGE DE LLARS EN RÈGIM DE LLOGUER PER QUARTILS DE RENDA A BALEARS I ESPANYA (2007)

	Quartil 1	Quartil 2	Quartil 3	Quartil 4	Total
Illes Balears	16,1	28,4	21,6	17,1	20,9
Espanya	12,3	10,9	11	8,6	10,7

Nota: Cada quartil representa un 25% de les llars, el quartil 1 (4) correspon a les llars amb manco (més) recursos.
Font: Elaboració pròpia.

QUADRE III-4. CONDICIONS DE L'HABITATGE DE LES LLARS BALEARS SEGONS QUARTILS DE RENDA I RÈGIM DE TINENÇA (2008)

	% llars amb dificultats per arribar a final de mes		% llars que no poden mantenir la casa calenta		% llars amb problemes de llum		% llars amb problemes de renou		% llars amb problemes goteres/humitats	
	IB	Esp.	IB	Esp.	IB	Esp.	IB	Esp.	IB	Esp.
Quartil 1	59,4	72,1	17,2	12,2	24,1	23,0	23,2	26,7	15,5	14,0
Quartil 2	57,7	65,0	16,3	9,5	25,8	22,9	22,4	20,7	10,3	10,9
Quartil 3	52,5	51,8	8,6	9,9	27,5	25,5	28,4	16,9	4,3	4,9
Quartil 4	32,7	31,9	7,7	9,1	21,5	26,5	22,4	13,6	1,7	2,1
Lloguer	66,6	68,4	16,6	13,8	31,2	32,5	28,1	26,3	13,5	13,9
Propietat	46,4	53,6	11,4	9,8	23,1	23,5	23,1	18,6	6,5	7,3

Nota: Cada quartil representa un 25% de les llars, el quartil 1 (4) correspon a les llars amb manco (més) recursos.
Font: Elaboració pròpia.

quest quadre III-3, que a més reforcen els resultats de la Memòria del 2007: (1) que a les llars balears el lloguer té més pes, que és gaire bé el doble que l'espanyol, i (2) que la importància relativa del lloguer és decreixent amb els ingressos entre els quartils 2 a 4 a les Balears. En el cas del quartil amb menys recursos, el menor pes del lloguer està lligat a la importància en aquest quartil de les llars jubilades.

En el quadre III-4 es recullen tant de la mostra de llars balears com espanyoles els

resultats d'algunes de les variables de les condicions de l'habitatge que en gran manera marquen la intensitat de la privació d'aquest.⁹ Quan es comparen les llars, s'observen diferències substancials entre els tres primers quartils en els casos de les variables de llum i de poder mantenir calenta la llar, de manera que el percentatge d'habitatges amb deficiències decreix substancialment com més alt és el nivell d'ingressos. Encara més, el percentatge de llars amb aquests problemes és més gran en la mostra de les Balears que

9. Per a una anàlisi més extensa del cas espanyol amb dades del panel de llars (PHOGUE), vegeu: Ayala, L.; Navarro, C., «The dynamics of housing deprivation», *Journal of Housing Economics*, 16, 2007, (1), pàg. 72-97.

QUADRE III-5. ESTAT DE SALUT PER QUARTILS DE RENDA DE LES LLARS BALEARS (2008)

	% llars amb algun membre amb mala salut (1)	% llars amb algun membre amb malalties cròniques (2)	% llars amb algun membre amb limitacions per les tasques diàries (3)
Quartil 1	18,9	37,0	40,5
Quartil 2	17,2	33,6	36,2
Quartil 3	13,7	37,9	33,6
Quartil 4	19,8	36,2	37,9
Total	17,4	36,2	37,0

Nota: Cada quartil representa un 25% de les llars, el quartil 1 (4) correspon a les llars amb manco (més) recursos.
Font: Elaboració pròpia.

en la del conjunt espanyol. Tanmateix, la variable de segmentació que marca una major diferència és la del règim de tinença, en què les condicions de l'habitatge són substancialment millors per a les llars en propietat. Aquesta disparitat de resultats apuntaria que les polítiques públiques dirigides a disminuir les desigualtats en les condicions de l'habitatge no s'haurien de basar tan estrictament en els ingressos dels individus, sinó a millorar les possibilitats en règim de lloguer. En aquest sentit, les dades de l'ECV corroboren que en el cas balear les ajudes per a lloguer tindrien més impacte que en el cas espanyol en la millora del benestar dels individus, ja que està més estès com a règim de tinença.

Una segona dimensió que condiona fortament el benestar material dels individus és el seu estat de salut. En el quadre III-5 se sintetitzen els resultats d'unes quantes preguntes formulades a l'ECV. A la columna (1) es mostra el percentatge de llars en què algun dels seus membres declara tenir mala o molt mala salut. Com es pot veure, el percentatge de llars amb

algun membre amb problemes de salut disminueix amb el nivell d'ingressos, i hi ha diferències importants entre les llars amb més i manco recursos, si bé aquesta tendència es romp en el quartil 4. A les columnes (2) i (3) es mostra la informació sobre els percentatges de llars amb algun membre amb una malaltia crònica o amb limitacions per a les tasques diàries, respectivament. En el cas de les malalties cròniques no s'observa cap tendència clara entre les llars segons el nivell d'ingressos.

Finalment, en el quadre III-6 es presenta informació del nivell educatiu màxim i completat dels individus entre 16 i 30 anys. S'han ordenat d'acord amb el quartil d'ingressos, en què s'ubica la llar a la qual pertanyen. El motiu d'ordenar els individus segons els ingressos de la llar a la qual pertanyen és oferir una imatge de si hi ha una possible relació entre el nivell d'ingressos dels pares (que a la vegada està correlacionat amb el seu nivell educatiu) i el nivell educatiu dels fills. Clarament, el quadre III-6 mostra que com més gran és el nivell d'ingressos de les llars més elevat és el nivell educatiu assolit pels

QUADRE III-6. NIVELL EDUCATIU DELS INDIVIDUS ENTRE 16 I 30 ANYS DE LES LLARS BALEARS PER QUARTILS DE RENDA DE LES LLARS A LES QUALS PERTANYEN

	Nivell educatiu				Total
	Primària	Secundària 1a etapa	Secundària 2a etapa	Educació superior (universitària)	
Quartil 1	18,9	41,3	27,5	12	100
Quartil 2	15,5	48,2	27,5	8,6	100
Quartil 3	4,6	48,4	31,2	15,6	100
Quartil 4	0	28,5	35,7	33,3	100
Total	18,9	41,3	27,5	12	100

Nota: Cada quartil representa un 25% de les llars, el quartil 1 (4) correspon a les llars amb manco (més) recursos.
Font: Elaboració pròpia.

seus fills. Si es té en compte que un dels principals aproximadors a la renda a llarg termini dels individus és el seu nivell educatiu, aleshores els resultats del quadre III-6 indiquen que hi ha un biaix important a l'hora de mantenir les desigualtats intergeneracionals d'ingressos. Atesa la possibilitat d'accedir a l'educació a un cost reduït mitjançant l'ensenyament públic, crida l'atenció la diferència observada, especialment pel que fa a l'educació universitària. En aquest sentit, s'hauria d'aprofundir el coneixement de les causes de l'abandonament educatiu a nivells prematurs. Saber si la principal raó rau en unes preferències intertemporals molt esbiaixades envers el present o a problemes de manca d'ingressos de la llar, per exemple, portaria a decisions públiques diametralment oposades. Val a dir que, al contrari que la majoria d'altres polítiques dedicades a reduir la desigualtat, que solen tenir un cost d'eficiència econòmica, el cas de la inversió en educació és dels pocs casos que permeten compassar l'equitat en la

distribució de recursos amb l'eficiència econòmica.

1.4.

LA POBRESA RELATIVA A LES ILLES BALEARS*

L'apartat segon sobre distribució de rendes s'ha dedicat a analitzar el conjunt de la població tenint en compte tant les llars amb més recursos com les de menys recursos. En aquest sentit, els indicadors utilitzats són sensibles, en major o menor mesura, segons l'aversion a la desigualtat implícita en cada indicador, a la situació de totes les llars. Aquest apartat, en canvi, es dedica a analitzar un grup més específic de població, com ara les llars amb manco recursos. L'objectiu és determinar el percentatge (taxa) de llars amb un nivell de recursos per sota d'un determinat llinyar, que està en relació amb el que es pot

* L'ECV no inclou els individus institucionalitzats i els sense llar.

considerar el nivell de vida estès entre la població d'un territori, de manera que les llars per sota d'aquest llinar són considerades en risc de pobresa.

Com és obvi, l'establiment d'un llinar monetari concret és una tasca difícil, possiblement arbitrària, i que esdevé encara més complicada quan en l'anàlisi s'inclouen realitats socioeconòmiques diferents com les representades per les distintes comunitats autònomes. Per tot això, la metodologia adoptada en aquest apartat és l'estàndard en aquests tipus d'estudis,¹⁰ és a dir, s'ha aplicat el concepte de pobresa relativa i no el d'absoluta.¹¹ D'aquesta manera, s'han considerat llars en risc de pobresa les que disposen d'un ingressos inferiors al 60% de la mediana de les llars del seu territori de residència.¹² En aquest sentit, cal fer notar que el que es calcula és el percentatge de llars de

cada comunitat autònoma que té uns recursos inferiors a una determinada xifra. Com es reflecteix a la columna (1) del quadre III-7, atès que s'analitza la pobresa relativa, la xifra llinar de referència és diferent a cada comunitat autònoma, que és més elevada als territoris més rics i a l'inrevés. Com que allò que es calcula és el percentatge de llars a la coa inferior, per analitzar les llars amb més pocs recursos s'acompanyen els resultats amb un indicador més restrictiu, que és el percentatge de llars amb ingressos per sota del 40% dels ingressos de la mediana, que és el que s'anomena en la literatura «la població en risc de pobresa extrema».

El quadre III-7 presenta el percentatge de llars que es troben per sota del llinar de pobresa relativa a cada comunitat autònoma segons l'ECV amb dades d'ingressos del 2006. Del quadre III-7 cal desta-

QUADRE III-7. TAXA DE LLARS EN RISC DE POBRESA PER CA (2008)

	Llinar d'ingressos per adult (€) (1)	Taxa de llars en risc de pobresa (2)	Taxa de llars en risc de pobresa extrema (3)	Taxa d'infants en risc de pobresa (4)
Navarra	13.142	18,2	4,6	13,9
Madrid	12.486	18,1	5,0	14,9
País Basc	11.497	17,5	7,3	14,1
Catalunya	11.480	17,9	5,1	11,6

Continua

10. Vegeu: Cantó, O.; Del Río, C.; Gradin, C. «La situación de los estudios de desigualdad y pobreza en España» *Cuadernos de Gobierno y Administración*, 2, 2000, pàg. 25-94.

11. Entre els avantatges del concepte de pobresa relativa hi ha que es té en compte el fet que el cost d'accés a alguns béns i serveis és diferent en una societat rica que en una de pobra. A més, cal fer notar que l'enfocament de pobresa relativa engloba la pobresa absoluta.

12. Cal observar que la utilització de la mediana en lloc de la mitjana implica que únicament s'observaran reduccions en el nivell de pobresa si efectivament s'ha produït una redistribució de recursos en favor de la població pobra.

QUADRE III-7. TAXA DE LLARS EN RISC DE POBRESA PER CA (2008)

	Llindar d'ingressos per adult (€) (1)	Taxa de llars en risc de pobresa (2)	Taxa de llars en risc de pobresa extrema (3)	Taxa d'infants en risc de pobresa (4)
Illes Balears	11.161	19,1	5,3	17,9
Múrcia	10.928	15,4	4,7	14,3
Aragó	10.470	18,7	6,6	15,7
Astúries	10.106	13,7	3,3	12,1
La Rioja	9.911	17,4	4,6	14,7
Cantàbria	9.843	13,5	2,8	6,3
Espanya	9.832	17,0	5,6	14,0
País Valencià	9.825	16,9	5,3	11,1
Castella i Lleó	8.876	15,1	5,4	11,2
Galícia	8.587	16,1	4,6	12,0
Illes Canàries	8.352	17,3	4,9	15,2
Andalusia	8.283	16,4	5,3	11,1
Castella-la Manxa	8.031	18,1	4,8	12,5
Extremadura	7.292	15,9	4,8	12,0

Font: Elaboració pròpia.

car-ne tres fets: 1. al contrari que allò que es va observar en anys anteriors, el percentatge de llars en risc de pobresa és més alt a les Balears que en el conjunt espanyol (el 19,1 enfront del 17,0 respectivament); 2. quan la referència de renda és el 40% de la mediana, la diferència en el risc de pobresa extrema de les llars balears i espanyoles es redueix considera-

blement, fins al punt que el risc de pobresa a les Balears passa a ser menor que a tot l'Estat, 5,3% i 5,6% respectivament; 3. la taxa de risc de pobresa infantil és del 17,9% a les llars balears i del 14,0% en el conjunt espanyol; en aquest sentit, cal fer ressaltar que el 17,9% dels menors balears viuen en llars en risc de pobresa relativa.¹³

13. La diferència entre els valors de les taxes de risc de pobresa i de pobresa infantil s'expliquen, principalment, pel pes important que tenen les persones més grans de 65 anys entre la població en risc de pobresa.